

Genomlysning

Kultur- och utbildningsnämnden

Del av ekonomisk handlingsplan

Beslutande instans: KUN
Datum för beslut: 2024-06-19 § x
Diarienummer: 2024.112 KUN

Innehåll

1.	Inledning	3
1.1.	Kultur- och utbildningsnämnden	3
1.2.	Övergripande aspekter som påverkar nämndens ekonomi	4
2.	Verksamhet utbildning- nyckeltal och jämförande analys.....	4
2.1.	Gymnasieskolans.....	4
2.2.	Vuxenutbildning	10
2.3.	Det kommunala aktivitetsansvaret	12
2.4.	Kulturskolan	13
2.5.	Öppen ungdomsverksamhet	14
3.	Verksamhet bibliotek- nyckeltal och jämförande analys	15
4.	Fritidsverksamheten - nyckeltal och jämförande analys	17
4.1.	Idrottsföreningar	17
4.2.	Fritidsverksamhet.....	18
4.3.	Nolhaga Parkbad	20
5.	Möjlig förflyttning.....	22
6.	Analys förändringsutrymme	24
6.1.	Möjlig förflyttning kort sikt.....	25
6.2.	Möjlig förflyttning lång sikt.....	25
6.3.	Behov av vidare kommungemensam utredning.....	26

1. Inledning

Kommunstyrelsen beslutade den 11 december 2023 att anta en kommunkoncernövergripande ekonomisk handlingsplan. En av delarna i denna handlingsplan är att genomföra årliga genomlysningar av kommunens förvaltningar och dess verksamheter. Rapporten ska beslutas i respektive nämnd senast i augusti månad för att kunna ligga som kunskapsunderlag till budgetberedningen som äger rum i september månad.

Här följer kultur- och utbildningsnämndens genomlysning vilken syftar till att lyfta fram effektiviseringsåtgärder att arbeta med i syfte att frigöra medel till kärnverksamheten. Inledningsvis presenteras en rad olika nyckeltal i syfte att visa på en nulägesbild för nämndens verksamheter i jämförelse med två andra kommuner samt rikets genomsnitt.

I genomlysningen föreslås att förvaltningarna ser över sina gränsdragningar gentemot varandra för att säkerställa att inget dubbelarbete genomförs och att kommunen är organiserad på det mest funktionella sättet. Om så inte bedöms vara fallet ska förslag på ny tjänstemannaorganisation läggas fram. Det ska även genomföras ett arbete för att samordna resurser, lokaler och uppdrag på ett mer effektivt sätt i både kommunkoncernen som helhet men även inom kommunen och mellan de olika förvaltningarna. Detta innefattar också att utreda möjligheter till effektivisering genom exempelvis digitalisering och automatisering. Kommunledningskontoret ser också med fördel på att fortsätta utreda samverkansmöjligheter med andra kommuner.

1.1. Kultur- och utbildningsnämnden

Kultur- och utbildningsnämnden har en bredd av verksamheter inom sitt ansvarsområde. Inom flera av dessa verksamheter finns det nationella nyckeltal att följa upp och analysera. Inom kultur- och fritidsområdet finns det dock färre nyckeltal att följa upp och jämföra sig med varför förvaltningen valt att lyfta fram några av förvaltningens egna nyckeltal vilka följs upp kontinuerligt. De flesta nyckeltalen är hämtade från Kolada och där det är möjligt kommer jämförelser med andra kommuners resultat göras enligt färgerna röd, gul och grön. Där de bästa resultaten får en grön färg (25 % av de kommunerna med bäst resultat), de sämsta får en röd färg (25 % av de kommunerna med sämst resultat och de i mitten får en gul färg (övriga 50 %). Nyckeltalen kommer att jämföras med de två kommunerna Lerum och Trelleborg samt med siffror som visar utfall för riket. Trelleborg utgör en av kommunerna i Koladas "liknande kommuner gymnasieskola 2022" och har valts ut då det har ungefär samma invånarantal som Alingsås samtidigt som kommunen även ingår i en liknande avtalssamverkan avseende gymnasieskolan som den som finns inom Göteborgsregionen. Utöver detta kommer jämförelse genomföras med Lerum då denna kommun är en del i GR-samverkan gällande gymnasieskolan. Lerum och Alingsås är båda pendlingskommuner nära storstad och har liknande invånarantal. Lerum har några faktorer som skiljer sig från Alingsås gällande den socioekonomiska sammansättningen av befolkningen vilket skulle kunna påverka utfallet av de kvalitativa måtten i jämförelsen.

1.2. Övergripande aspekter som påverkar nämndens ekonomi

Kultur- och utbildningsnämnden bedriver i flera fall verksamhet i specialfastigheter så som Nolvaga Parkbad, Nolvaga ishall och övriga idrottsanläggningar. Dessa fastigheter är relativt nyligen renoverade eller helt nyproducerade och på grund av dessa specialfastigheters art ligger grundhyrorna för objekten på höga nivåer. Kultur- och utbildningsnämnden har mot bakgrund av detta en utmaning i att hantera de stora kostnadsökningarna för vissa objekt till följd av de senaste årens höga inflationsnivåer. Utöver detta finns det sårbarhet kopplade till intäkterna vid Nolvaga Parkbad då verksamheten är beroende av betalande gäster.

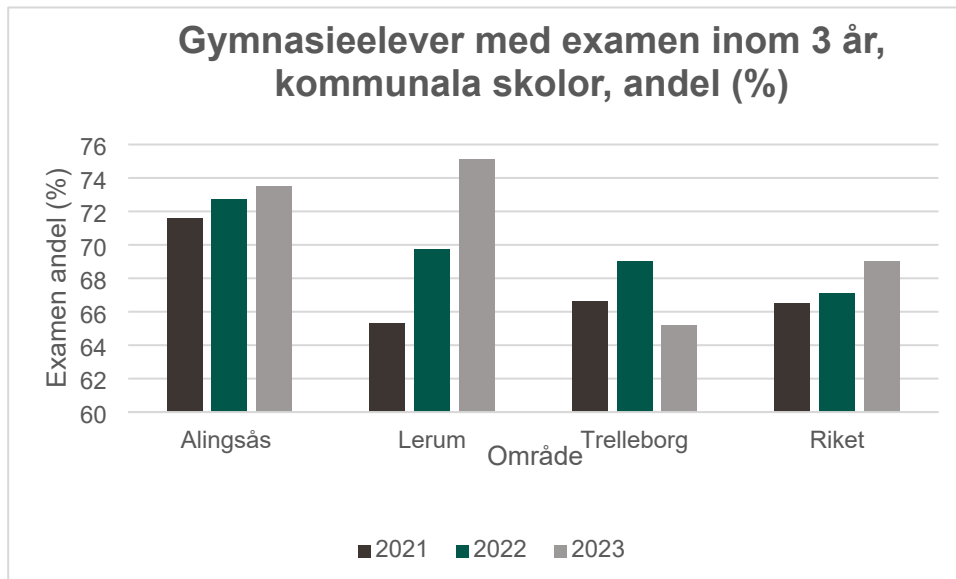
Gymnasieskolan är marknadsutsatt där skolpengen följer med eleven till vald gymnasieskola. Om en större andel elever än idag väljer att studera vid ett annat gymnasium än Alströmergymnasiet medför det en högre kostnad för nämnden.

2. Verksamhet utbildning-nyckeltal och jämförande analys

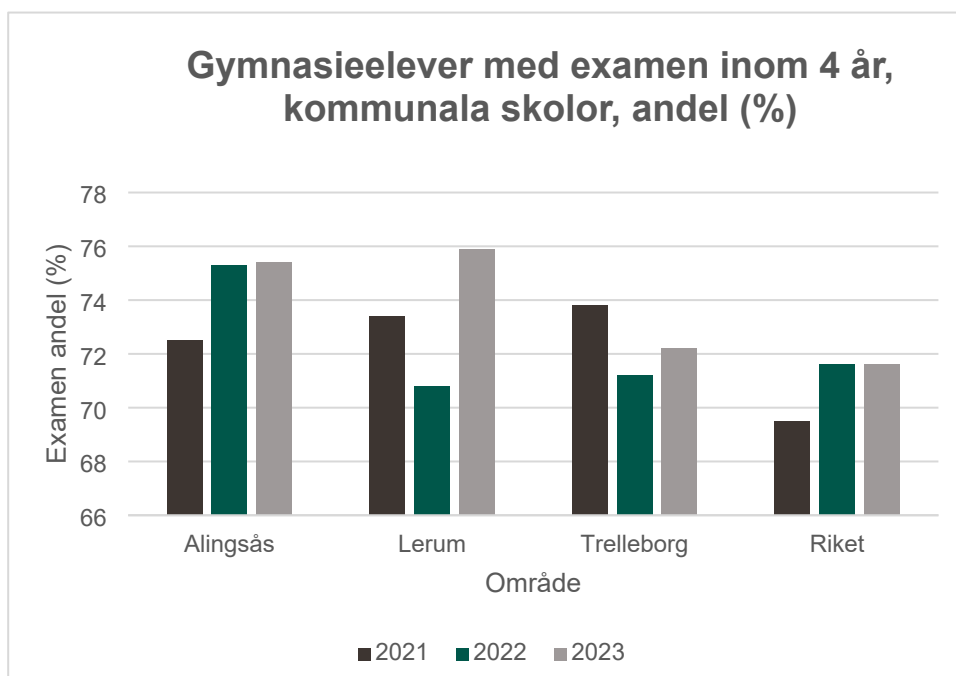
Inom verksamhet utbildning återfinns verksamheterna gymnasieskolan, vuxenutbildningen, det kommunala aktivitetsansvaret, kulturskolan samt den öppna ungdomsverksamheten. Nedan presenteras några jämförande nyckeltal kopplade till dessa verksamheter.

2.1. Gymnasieskolans

De senaste åren har kultur- och utbildningsnämnden haft som mål att andelen gymnasieelever med examen inom tre år ska öka.

Andelen gymnasieelever med examen inom 3 år är 73,5% i Alingsås kommun för 2023 vilket är högre än riket och Trelleborg men något lägre än Lerums kommun. Genomströmningstakten är betydligt högre än Trelleborg som är en jämförbar gymnasiekommun enligt Kolada vilket indikerar på att Alingsås kommun har hög andel elever med examen inom 3 år och trenden har varit stadigt positiv senaste tre åren. Alingsås tillhör de 25% av kommunerna med högst andel elever med examen inom 3 år gällande samtliga år i jämförelsen.

Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år skiljer sig inte så mycket mot de med examen inom tre år i Alingsås kommun vilket är ett tecken på att det inte finns många elever som använder sig av ett fjärde år för att ta examen. De elevgrupper som inte tar examen på 4 år är framförallt elever som går mer än ett år på IM-programmen för att sedan gå ett vanligt gymnasieprogram och får examen på 5 eller 6 år. Med det senaste resultatet från 2023 placerar sig Alingsås för första gången på fyra år bland den fjärdedelen av kommuner med bäst resultat. Med detta resultat ligger Alingsås även över rikssnittet.

Nettokostnadsavvikelse gymnasieskola, (%)

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	-0,9	-1,5	1,5*
Lerum	-10,7	-9,9	-6,3
Trelleborg	0,3	-0,9	1,3
Riket	i.u	i.u	i.u

Källa: Kolada

*kommunens egna beräkningar

Nettokostnadsavvikelse är ett mått som visar hur mycket kommunen avviker i kostnad för gymnasiestudier jämfört med en förväntad referenskostnad som är unik för varje kommun. Alingsås avviker negativt mot förväntat referenskostnad under åren 2021-2022 vilket indikerar på att nettokostnad för gymnasiestudier är något lägre än referenskostnad vilket är positivt ur ett ekonomiskt perspektiv. Preliminära uppgifter för 2023 visar att gymnasiet har en något positiv nettokostnadsavvikelse. Detta kan delvis förklaras av tillfälliga satsningar så som genomförda lokalanpassningar, inköp av armaturer och brandlarm.

Nettokostnad gymnasieskola, kr/elev

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	122 913	124 671	
Lerum	108 242	111 415	119 822
Trelleborg	122 887	125 492	135 845
Riket	123 081	126 862	

Källa: Kolada

Nettokostnad per elev visar i faktiskt utfall hur mycket pengar som läggs per elev i kronor. Skulle kommunen ha elever som läser fler dyra program blir kostnaden i kronor per elev högre även om det inte behöver indikera på att programmen drivs effektivt. Därför ger detta nyckeltal en fingervisning om vad gymnasial utbildning kostar per elev i de olika kommunerna utan att svara på frågan om det är ett effektivt resursnyttjande, vilket nyckeltalet nettokostnadsavvikelse ger ett bättre svar på.

Nettokostnad anpassad gymnasieskola, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	206	250
Lerum	348	333
Trelleborg	328	317
Riket	305	317

Källa: Kolada

Alingsås nettokostnad per invånare för Anpassad gymnasieskola är lägre än Lerum, Trelleborg samt riket i snitt. En anledning till detta kan vara att en stor andel av Alingsås elever som studerar på Anpassad gymnasieskola läser programmet i Alströmergymnasiets lokaler. Genom att tillhandahålla utbildning i egen regi minskar kostnader för exempelvis skolskjuts till annan skolenhet och interkommunal ersättning. Dessutom påverkar elevgruppens förutsättningar hur mycket medel som läggs på varje elev där olika kommuner kan ha elever med olika förutsättningar inom Anpassad gymnasieskola.

Effektivitetsindex kommunal gymnasieskola

Effektivitetsindex är en sammanvägning av kvalitetsindex och resursindex för kommunal gymnasieskola. Nedan presenteras effektivitetsindex för Alingsås i jämförelse med Lerum, Trelleborg, riket samt liknande kommuner gymnasieskola och Göteborgsregionen.

Kommun	2021	2022
Alingsås	39	51
Lerum	43	41
Trelleborg	49	25

Riket	57	51
Likande kommuner gymnasieskola	50	38
Göteborgsregionen	44	35

Källa: Kolada

I jämförelse med ovanstående kommuner har Alingsås ett högre effektivitetsindex. Samtidigt ligger Alingsås på samma nivåer som riket.

Den kvalitet som mäts i kvalitetsindex bygger på resultat av Skolinspektionens elevenkät samt den förväntade andelen elever som tar examen inom fyra år givet olika socioekonomiska förutsättningar som är unika för kommunen. Resursindex beskriver bland annat den förväntade kostnaden per elev med hänsyn taget till vilka program gymnasiet bedriver.

Gymnasieelever med examen eller studiebevis inom 4 år, kommunal verksamhet, andel (%)

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	81,7	82,3	82,5
Lerum	78,6	79,2	81,3
Trelleborg	82,2	82,4	81,3
Riket	75,9	77,9	78,5

Källa: Kolada

I jämförelse med övriga kommuner har Alingsås en högre andel elever med examen eller studiebevis inom fyra år.

Antal elever per lärare (heltidstj)

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	11,2	11,6	11,1
Lerum	13,5	13,1	12,9
Trelleborg	13,1	12,6	12,2

Riket	11,5	11,4	11,5
-------	------	------	------

Källa: Skolverket (Siris)

Antalet elever per lärare på Alströmergymnasiet är något lägre än för riket. Såväl Lerum som Trelleborg har fler elever per lärare än Alingsås.

Lärare (årsarbetare) med lärarlegitimation och behörighet i minst ett ämne i gymnasieskola, kommunala skolor, andel (%)

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	85,2	85,7	89,5
Lerum	88,1	94,1	94,2
Trelleborg	84,3	84,4	82,6
Riket	86,9	86,7	87,2

Alingsås har fler yrkesprogram än exempelvis Lerum vilket påverkar andel lärare med lärarlegitimation.

Antal elever per SYV (heltidstj)

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	617,4	664,1	678,5
Lerum	735,6	1125	816,9
Trelleborg	380	371,7	369
Riket	420	412,3	398,1

Källa: Skolverket (Siris)

För Alströmergymnasiet ligger antalet elever per studie- och yrkesvägledare (SYV) över riksgenomsnittet för riket men under nivåerna som Lerum tillhandahåller.

Sjukfrånvaro i procent av ordinarie arbetstid bland månadsanställda* gymnasielärare

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	3,5	3,1	3,2
Lerum	3,0	5,2	3,7
Hela GR	3,6	4,3	4,2

Källa: GR

*Månadsanställda avser tillsvidareanställda och anställda med tidsbegränsad anställning (dvs. exkluderar timavlönade)

2.2. Vuxenutbildning

Kursdeltagare i komvux på gymnasial nivå som har avslutat kurs med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kursunder året (%)

Kommun	2021	2022
Alingsås	71	74
Lerum	77	71
Trelleborg	66	62
Riket	70	67

Källa: Kolada

Alingsås utfall ligger högre än jämförande kommuner och riket för 2022.

Nettokostnad gymnasial vuxenutbildning, kr/invånare

Kommun	2021	2022
Alingsås	247	286
Lerum	175	181
Trelleborg	337	350
Riket	261	259

Källa: Kolada

Alingsås nettokostnad ligger högre än Lerum och riket men lägre än Trelleborg. I Alingsås kan de högre utfallet delvis förklaras av en hög efterfrågan på gymnasial utbildning där verksamheten har som praxis att tillmötesgå efterfrågan.

Det som också kan påverka utfallet är vilka typer av kurser som kommunen erbjuder utan att få ersättning i form av regionala och statliga bidrag. Exempelvis kostar en kurs inom industriteknik, vilken Alingsås bedriver, mer än att bedriva enbart teoretiska inriktningar.

Kursdeltagare i SFI som har avslutat med godkända betyg, i huvudmannens skolenheter, andel av de som avslutat eller avbrutit kurs under året (%)

Kommun	2021	2022
Alingsås	*	53
Lerum	49	61
Trelleborg	30	48
Riket	52	50

Källa: Kolada

*sekretess

Ovan tabell visar kursdeltagare som har avslutat kurs med godkända betyg. Nyckeltalet omfattas av samtliga elever såväl de som avslutat som de som avbrutit sin kurs under året.

Sett till de kursdeltagarna som av avslutat sin kurs har andelen deltagare som avslutar kurs i svenska för invandrare (SFI) med godkänt betyg har ökat till 100 procent år 2023 i förhållande till 96 procent år 2022. Anledningen till att samtliga kursdeltagare avslutar kurs med godkänt betyg beror framförallt på att kurserna inte är tidsbestämda. Det innebär att

en elev har rätt fullfölja utbildningen så länge eleven gör tillfredställande framsteg. Det görs således ingen slutlig kunskapsbedömning i en kurs förrän eleven har uppnått kursens mål och kunskapskrav. Att andelen godkända betyg varit lägre än 100 procent tidigare år har framförallt berott på att elever själva begärt en slutlig kunskapsbedömning.

Nettokostnad svenska för invandrare, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	203	235
Lerum	248	238
Trelleborg	275	221
Riket	276	272

Källa: Kolada

2.3. Det kommunala aktivitetsansvaret

Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av inv 16-20 år

Kommun	2021	2022	2023
Alingsås	15,0	15,4	16,2
Lerum	10,5	11,1	9,9
Trelleborg	16,0	15,0	15,1
Riket	11,4	11,2	11,9

Källa: Kolada

Alingsås kommun har något större andel elever i kommunens aktivitetsansvar än Lerum, Trelleborg och Riket. Jämfört med Trelleborg som är en kommun med liknande förutsättningar att bedriva gymnasieutbildning är utfallet snarlikt medan Lerums kommun och riket har färre andel elever inom KAA. För Alingsås del motsvarar siffrorna ungefär 273 individer där 45 personer utgjordes av elever som tagit studiebevis men som ändå ingick i underlaget som det kommunala aktivitetsansvaret rapporterat in.

Kombinationen av en hög andel elever med examen inom 3 år och hög andel elever inom

det kommunala aktivitetsansvaret mellan 16–20 år kan tyda på en stor skillnad i kunskapsmässiga förutsättningarna som alingsåselever besitter efter färdig skolgång samt att av de elever som läser gymnasiestudier på heltid når många examen.

Alingsås rapporterar in samtliga unga inom KAA, även de som varit inskrivna i en KAA-grupp på Introduktionsprogram medan Lerums gymnasium inte tar med KAA-elever med koppling till Introduktionsprogram i sitt underlag vilket kan förklara en del av skillnaden i utfall.

2.4. Kulturskolan

Andel av alla barn och unga 6-19 år som går i kulturskolan (%)

Kommun	2020	2021	2022
Alingsås	11,8	i.u.	13,6
Lerum	13,9	13,8	14,6
Trelleborg	5,6	i.u.	i.u.
Riket	10,5	10,6	10,7

Källa: Kulturskolecentrum (Kulturrådet), Kolada

Under 2022 var 13,6 % av kommunens 6-19 åringar inskrivna i kulturskolan. Denna siffra är högre än snittet för riket men något lägre än utfallet för Lerum. Trelleborgs uppgifter saknas gällande åren 2021 och 2022 och någon jämförelse kan därför inte göras med denna kommunen. För Alingsås del innebär siffran att 1 010 unika elever i åldrarna 6-19 år var inskrivna i kulturskolan under 2022. Motsvarande siffra för Lerum låg på 1 340 elever.

Nettokostnad musik- och kulturskola, kr/inv

Kommun	2020	2021	2022
Alingsås	178	200	197
Lerum	320	342	349
Trelleborg	169	190	171
Riket	265	273	277

Källa: Kolada

Nettokostnaden per invånare avseende kulturskolan i Alingsås är lägre än Lerums och riksgenomsnittets kostnad. Trelleborgs nettokostnad ligger lägst men de siffror som finns från 2020 gällande andelen inskrivna barn och unga i musik- och kulturskolan visar att endast 5,6 % av kommunens barn och unga i åldrarna 6-19 år var inskrivna i kulturskolan.

2.5. Öppen ungdomsverksamhet

Nettokostnad fritidsgårdar, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	98	85
Lerum	122	124
Trelleborg	207	203
Riket	244	263

Källa: Kolada

Alingsås har relativt låga nettokostnader för fritidsgårdsverksamheten jämfört med övriga kommuner samt riksgenomsnittet.

Antal besökare öppen fritidsgårdsverksamhet

Besökare öppen fritidsgård	2021	2022	2023
Antal besökare Alingsås	2 837	5 171	3 551
Könsfördelning Alingsås (%) F/P/IB	31 / 69 / 0	54 / 46 / 0	45,7 / 53,9 / 0,4
Antal besökare Sollebrunn	Stängd (pandemi)	780	Stängd (under uppbyggnad)
Könsfördelning Sollebrunn (%) F/P/IB	Stängd (pandemi)	28 / 72 / 0	Stängd (under uppbyggnad)

Källa: Förvaltningens egna uppgifter

I normala fall ska ungdomsverksamheten finnas på tre ställen i kommunen; inne i Alingsås tätort, i Sollebrunn samt i Ingared. Sedan 2021 är ungdomsverksamheten stängd i Ingared till följd av lokalbrist. En ny verksamhetslokal är planerad att upprättas i den nya Ingaredsskolan som kommer stå färdig inom några år. Sedan pandemin har ungdomsverksamheten i Sollebrunn haft sporadiska öppettider för att under 2023 hållas helt stängt. Kultur- och utbildningsnämnden har beslutat om riktlinjer för ungdomsverksamheten för att ytterligare kvalitetssäkra verksamheten (2023-06-13 § 73). Under 2024 ligger ett stort fokus på att implementera de nya riktlinjerna samt öppna upp verksamhet i Sollebrunn.

3. Verksamhet bibliotek- nyckeltal och jämförande analys

Enligt bibliotekslagen (SFS 2013:801) ska alla kommuner ha ett bibliotek. Alingsås folkbibliotek består av ett huvudbibliotek som återfinns i Kulturhuset samt två filialbiblioteket i Sollebrunn och i Ingared.

Kommun	2021	2022	2023
Barnbokslån i kommunala bibliotek, antal/barn 0-17 år			
Alingsås	12,3	17,7	20,0
Lerum	16,6	18,9	16,7
Trelleborg	6,7	7,9	8,9
Riket	10,1	11,8	12,6
Aktiva låntagare i kommunala bibliotek, antal/1000 inv			
Alingsås	181	195	204
Lerum	255	313	186
Trelleborg	134	156	165

Riket	205	221	233
Fysiska besök vid kommunala biblioteket, antal/inv			
Alingsås	1,5	iu	4,6
Lerum	3,0	4,2	4,2
Trelleborg	1,1	2,1	2,3
Riket	2,9	4,3	4,5
Lån av böcker kommunala bibliotek, antal/inv			
Alingsås	4,6	6,3	7,0
Lerum	6,9	7,8	7,3
Trelleborg	2,9	3,3	3,5
Riket	4,0	4,4	4,6
Anställda vid kommunala bibliotek, antal/10 000 inv			
Alingsås	3,6	3,6	3,5
Lerum	4,1	4,1	3,9
Trelleborg	4,1	4,3	4,5
Riket	5,4	5,5	5,5
Nettokostnad bibliotek kr/inv			
Alingsås	362	414	i.u
Lerum	363	371	410
Trelleborg	447	409	406
Riket	457	474	
Kostnad bibliotek kr/inv			
Alingsås	379	448	i.u
Lerum	384	385	428

Trelleborg	454	423	424
Riket	494	514	

Källa: Kolada och Kungliga biblioteket

I Alingsås är folkbiblioteken meröppna vilket betyder att de hålls öppna vissa tider även när det inte finns personal på plats. I Lerum är tre av fem bibliotek meröppna och i Trelleborg finns också inslag av meröppna bibliotek inom kommunen. Genom generösa meröppettider kan ett bibliotek var mer tillgängligt för besökaren.

Folkbiblioteket i Alingsås har en lägre bemanning i biblioteket per 10 000 invånare jämfört med Lerum, Trelleborg och rikets siffror. Biblioteken var liksom övriga områden i samhället påverkade av pandemin och verksamheterna fick ställa om sin verksamhet vilket kan ha påverkat tillgängligheten till biblioteket. Med aktiva låntagare avses de som utfört minst en transaktion.

Barnbokslutlåningen i Alingsås har ökat succesivt mellan 2021 och 2023. En viss pandemieffekt kan finnas under 2021 då biblioteken var öppna för utlåning men där verksamheten och dess öppettider anpassades utifrån pandemirestriktionerna. Under 2023 var barnbokslånen högre i Alingsås jämfört med de övriga kommunerna. Barnbokslutlåningen ligger också högre än snittet för riket.

4. Fritidsverksamheten - nyckeltal och jämförande analys

Nämnden fördelar varje år föreningsbidrag till kommunens olika föreningar utifrån nämndens fastställda riktlinjer. Utöver detta hyr nämnden ut lokaler till föreningslivet och privatpersoner utifrån nämndens fastställda taxor och avgifter.

4.1. Idrottsföreningar

Nedanstående tabell visar på antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar. Deltagartillfällen är summan av antalet närvarande deltagare i av Riksidrottsförbundet godkända sammankomster för vilken föreningen sökt LOK-stöd (statligt lokalt aktivitetsstöd). En

sammankomst är en ledarledd gruppaktivitet inriktad mot föreningens idrottsliga verksamhet. Nyckeltalet ger en indikation på ambitionen både från idrottsföreningarna samt invånarna i utövandet av idrott, vilket är intressant ur såväl hälsoperspektiv som för delaktigheten i samhället och föreningslivet. Alingsås siffror visar att man tillsammans med Lerum och Trelleborg ligger bland det 25% kommuner i Sverige med bäst resultat. Alingsås ligger över snittet för riket. Under pandemiåren 2020 och 2021 sjönk antalet deltagartillfällen inom idrottsrörelsens verksamheter stort. Effekterna av pandemin visade sig så väl på nationell nivå som på lokal nivå i Alingsås idrottsföreningar. Trots ett minskat antal faktiska deltagartillfällen, minskade inte deltagandet i idrottsföreningar i Alingsås i samma utsträckning som i genomsnitt i Sverige.

Deltagartillfällen* i idrottsföreningar, antal/inv 7-20 år

Kommun	2020	2021	2022
Alingsås	31,6	31,1	32,4
Lerum	34,0	32,3	32,0
Trelleborg	28,6	28,5	32,1
Riket	28,8	27,7	29,9

Källa: Kolada

* På varje aktivitet registreras antalet deltagare inom bidragsberättigad ålder. Antalet deltagare utgör då antalet deltagartillfällen. Så när statistiken presenteras är antalet deltagartillfällen det sammanlagda antalet deltagare som deltagit vid samtliga gruppaktiviteter. Det ska inte förväxlas med unika individer.

4.2. Fritidsverksamhet

Kostnad idrotts- och fritidsanläggningar, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	1 174	1 368

Lerum	957	982
Trelleborg	1 585	1 673
Riket	1 296	1 421

Källa: Kolada

Nyckeltalet avser kostnader för idrotts- och fritidsanläggningar som idrottsplatser, sporthallar, bad, friluftsf- och fritidsanläggningar samt småbåtshamnar. Siffrorna visar att Alingsås har högre kostnader än grannkommunen Lerum men lägre kostnader än Trelleborg och även genomsnittet för riket. Utfallet visar även att kostnaderna ökat mer för Alingsås kommun mellan åren än för de jämförda kommunerna och även riket i stort. Detta kan delvis förklaras med kraftigt ökade lokalkostnader för specialfastigheter såsom badhus och övriga idrottsanläggningar till följd av hög inflation samt ökade reparations-, förbruknings-, och personalkostnader. Notera även att den ökade hyreskostnaden för ny ishall kommer höja kostnaderna ytterligare för kommande år.

Nettokostnad idrotts- och fritidsanläggningar, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	939	979
Lerum	725	817
Trelleborg	1 427	1 464
Riket	1 128	1 187

Källa: Kolada

Baserat på tabellerna för kostnad samt nettokostnad för idrotts- och fritidsanläggningar per kommuninvånare kan man dra slutsatsen att kostnaderna för dessa anläggningar har ökat mer för Alingsås kommun än för jämförda kommuner men att även externa intäkter har ökat mer. Detta resulterar i att nettokostnaden för idrotts- och fritidsanläggningar inte ökat i samma utsträckning för Alingsås kommun mellan åren som bruttokostnaderna gjort.

Nettokostnad allmän fritidsverksamhet, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	202	231

Lerum	190	265
Trelleborg	250	259
Riket	268	272

Källa: Kolada

Siffrorna ovan visar att nettokostnaden för allmän fritidsverksamhet per kommuninvånare i Alingsås kommun ligger under rikets genomsnitt, vilket även de båda jämförelsekommunerna gör. En likhet mellan kommunerna är att samtliga har ökade kostnader, i olika utsträckning, mellan åren 2021-2022.

Nettokostnad fritidsverksamhet, kr/inv

Kommun	2021	2022
Alingsås	1 239	1 295
Lerum	1 037	1 206
Trelleborg	1 884	1 926
Riket	1 640	1 722

Källa: Kolada

Nyckeltalet innehåller uppgifter om nettokostnad för allmän fritidsverksamhet, idrotts- och fritidsanläggningar samt fritidsgårdar. Siffrorna ovan visar att Alingsås kommun har en högre nettokostnad än Lerums kommun för båda jämförelseåren. Alingsås har ökat nettokostnaden något mellan åren 2021-2022 men ligger för båda åren under rikets genomsnitt. Siffrorna visar också att Trelleborgs kommuns nettokostnader för fritidsverksamhet per kommuninvånare ligger över rikets genomsnitt och betydligt högre än både Alingsås och Lerums kommun.

4.3. Nohaga Parkbad

Besökare Nohaga Parkbad

Alingsås kommun	2020	2021	2022	2023
Antal besökare	138 362	80 755	163 418	190 983

Antal besökare per kommuninvånare	3,3	1,9	3,9	4,5
Besök föreningsverksamhet per kommuninvånare	0,6	0,26	0,5	0,5

Intäkter och nettokostnader Nolhaga Parkbad

Belopp i kr	2020	2021	2022	2023
Utfall intäkter	8 530 000	6 784 000	12 740 000	15 991 000
Budgeterad nettokostnad	15 662 000	16 608 000	16 973 000	19 999 000
Budgeterad nettokostnad per invånare	377	397	402	472
Utfall nettokostnad	17 525 000	19 980 000	17 218 000	20 219 000
Utfall nettokostnad per invånare	421	477	408	477

Källa: Förvaltningens egna uppgifter

Ovan visar att nettokostnaderna för Nolhaga Parkbad ökat kraftigt mellan 2020-2023, detta trots ett kraftigt ökat intäktsutfall mellan från 2020-2023 med undantag från avvikande intäktsutfall 2021. Detta kan förklaras av kraftigt höjda hyreskostnader till följd av hög inflation, höjda personalkostnader på grund av hög sjukfrånvaro samt stort intäktsbortfall till följd av pandemi mellan åren 2020-2022 där 2021 var mest påverkat.

Utfall kostnadsutveckling Nolhaga Parkbad

Belopp i tkr	2020	2021	2022	2023
Personalkostnader	7 794	8 432	10 085	12 885
Lokalhyror	15 930	16 222	16 746	18 424
Köp av tjänster	518	445	1 073	1 611

Övriga kostnader	1 813	1 668	1 979	3 307
------------------	-------	-------	-------	-------

Källa: Förvaltningens egna uppgifter

Utfallet ovan visar kraftigt ökade personalkostnader mellan åren 2020-2023 vilket kan förklaras av utökning av personal samt hög korttidssjukfrånvaro som ersatts med annan personal. Även lokalhyrorna har ökat kraftigt, detta till följd av stigande inflation mellan 2021-2023. Köp av tjänster ökade 2022 och 2023 från tidigare års nivåer, till stor del på grund av ny rutin med serviceavgifter för webbetalningar, vilket går jämt ut med ökade intäkter avseende serviceavgifter på intäktssidan. En viss del av ökningen av köp av tjänster och en större del av ökningen av övriga kostnader kan förklaras med tillkommande reparations- och underhållskostnader av Nolhaga Parkbad som inte tagits av fastighetsägaren.

En utmaning för verksamheten är att kostnadsökningarna överstiger generell tilldelning och externa intäktsökningar vilket har resulterat i en större intern justering av kommunbidrag för 2023 inom nämndens budget. Under de senaste åren har verksamhetens intäkter ökat vilket är ett resultat av ett högre besöksstryck. Utöver att Nolhaga Parkbad tar in fler besökare är det svårt att få in mer externa intäkter då andra möjligheter som att justera upp taxor för med sig andra frågeställningar som fortsatt efterfrågan, ekonomisk tillgänglighet och folkhälsa.

5. Möjlig förflyttning

Nedan har förvaltningens lämnat förslag till förbättringsinsatser som genererar effektiviseringsmöjligheter och besparingar som i förlängningen innebär att verksamheterna kan effektivisera användandet av resurser. Enligt centrala anvisningar ska genomlysningens möjliga effektiviseringars genomförbarhet presenteras utifrån det som kan genomföras:

- på kort sikt under 2024-2025
- på lång sikt innan 2028
- genom vidare lokal utredning (kan troligen genomföras men mer utredning krävs inom nämnden)
- genom vidare kommungemensam utredning (kan troligen genomföras men vidare utredning på kommunnivå behövs då förslaget även påverkar andra nämnder)

Kort sikt

Möjlighet	Beskrivning	Genomförbarhet	Kategori	Besparings möjlighet
Sänkt nettokostnad fritid	Säkra besöksflöden till Nolhaga Parkbad	Kort sikt	Förändrad organisation	0,5 mkr
Minskad administration	Interndebitering av simundervisning och idrottslokaler	Kort sikt	Förändrad organisation	0,2 mkr
Sänkta inköpskostnader	Ny inköpsorganisation med färre antal beställare	Kort sikt	Förändrad organisation	0,5 mkr
Förändrade inköpsrutiner	Minska användandet av First card	Kort sikt	Förändrad organisation	0,2 mkr

Lång sikt

Sänkt nettokostnad fritid	Beskrivning	Genomförbarhet	Kategori	Besparings möjlighet
Sänkt nettokostnad hela KOU	Samverkan och hitta synergier inom förvaltningens administrativa processer. Där exempelvis. automatiserade processer/AI används	Lång sikt	Förändrad organisation	1,5 mkr
Minskade interkommunala- kostnader samt lägre	Öka möjligheten för studier på Alströmergymnasiet genom att vara	Lång sikt	Förändrad organisation	2 mkr

nettokostnadsavvikelse gymnasieskola	konkurrenskraftiga och ha tillräckligt många studieplatser.			
--------------------------------------	---	--	--	--

Kommungemensam utredning

Möjlighet	Beskrivning	Genomförbarhet	Kategori	Besparings möjlighet
Översyn lokalkostnader med fokus på nämndens specialobjekt	Se över och synliggör hur hyresjusteringar påverkar nämndernas utförande av kärnverksamhet	Vidare kommunövergripande utredning samt lokal utredning	Förändrad organisation	Motverka ökade kostnader
Sänkta kostnader för nämnderna.	Samnyttjande av förvaltningens lokaler för övriga förvaltningar	Vidare kommunövergripande utredning	Förändrad organisation	Inväntar utredning
Sänkta kostnader för nämnder	Samverkan med andra nämnder för enhetlig organisering av vissa yrkesgrupper, för att bidra till attraktiv arb.giv samt yrkesmässig professionalisering	Vidare kommunövergripande utredning samt facklig samverkan	Förändrad organisation	Invänta utredning. Motverka ökade kostnader

Ovan nämnda effektiviseringar ska ses utöver uppräknade enligt PKV. Förändringar kommer behövas för att möta kostnadsökningar i kultur- och utbildningsnämnden samt användas till den buffert som samtliga nämnder förväntas säkra inför kommande budgetår.

6. Analys förändringsutrymme

6.1. Möjlig förflyttning kort sikt

Säkra besöksflöden till Nolhaga Parkbad

En sänkt nettokostnad om 500 tkr inom verksamhet fritid skulle kunna vara möjlig genom att säkerställa ett högt besöksstryck på Nolhaga Parkbad utan att öka verksamhetens kostnader ytterligare. Den sänka nettokostnaden blir alltså beroende på säkerställda högre intäkter än tidigare budgeterat.

Interndebitering av simundervisning och idrottslokaler

Förvaltningen effektiviserar faktureringen av simundervisningen samt uthyrning av idrottslokaler gentemot barn- och ungdomsförvaltningen. Detta genom att bland annat fakturera simundervisningen två gånger per år istället för en gång per vecka.

Minska antalet beställare

Genom att minska antalet beställare av varor och tjänster i förvaltningen kan man effektivisera och kvalitetssäkra inköpsrutinerna så att genomförda upphandlingar efterlevs och inköpen genomförs efter säkerställt behov. Kultur- och utbildningsförvaltningen har nyligen antagit en särskild rutin: "*Rutin för avtal, inköp och upphandling*" vilken ska implementeras i förvaltningen i syfte att säkerställa avtalstrohet och effektiv hantering av ekonomiska medel.

Minska användandet av First card

Genom att minska användandet av First card kan de administrativa processerna effektiviseras samtidigt som inköpsrutinerna säkras enligt ovan.

6.2. Möjlig förflyttning lång sikt

Samverkan och hitta synergier inom förvaltning

Det finns möjlighet på sikt att finna synergier i den administrativa hanteringen inom förvaltningens olika verksamheter. I detta ingår att se över de administrativa uppdragen i förvaltningen i syfte att hitta flexibla uppdragsbeskrivningar vilket på sikt möjliggör minskad sårbarhet i organisationen. På längre sikt kan kultur- och utbildningsförvaltningen

arbeta med de verktyg som finns för att automatisera administrativa arbetsuppgifter inom nämndens olika processer.

Öka möjligheten för studier på Alströmergymnasiet

För att spara 2 mnkr på interkommunala ersättningar behöver kultur- och utbildningsnämnden fortsatt arbeta med att öka möjligheten för studier på Alströmergymnasiet. Detta görs genom att erbjuda tillräckligt med platser för att tillgodose utbildningsmöjligheter för elever som vill studera på Alströmergymnasiet, både elever med Alingsås som hemkommun men även inresande elever från andra kommuner. För att det ska möjliggöras behöver nämnden arbeta med många frågor parallellt. På program med högt söktryck som exempelvis el- och energiprogrammet måste APL-platser säkerställas, vilket idag är en utmaning. Om kommunen inte lyckas hitta tillräckligt med APL-platser begränsas möjligheten att ta emot alla elever som sökt programmet och elever kan då välja att studera programmet på annan skola.

I takt med att elevtalen blir större på Alströmergymnasiet behöver olika stödprocesser växa alternativt effektiviseras för att upplevelsen för den studerande inte ska påverkas. Exempel på sådana processer är en adekvat elevhälsa och studie- och yrkesvägledning. För att kostnaden inte ska bli neutral när interkommunala ersättningarna minskar behöver vissa klasser förtätas något över tid. Den sårbarhet som kan finnas kopplat till införlivande av nyckeltalet *minskade kostnader* beror bland annat på vilka program som eleverna väljer samt regionala och nationella riktlinjer som på sikt kan påverka hur Alingsås styr utbudet av platser på olika program. Det kan exempelvis vara så att förvaltningen har personal för att upprätthålla många olika program men majoriteten av eleverna väljer att studera vid ett färre antal program.

En annan faktor som kan påverka elevflöden är att det byggs en ny F-9 skola i Ingared. Förvaltningen menar att det finns en risk att elever utan tydlig koppling till innerstaden kan välja annan skola än hemkommunens gymnasium. Det är därför än mer angeläget att ha ett attraktivt gymnasium som är förstahandsvalet för samtliga ungdomar i hela kommunen. Detta är avgörande för en långsiktigt hållbar ekonomisk organisation inom kultur- och utbildningsnämnden.

6.3. Behov av vidare kommungemensam utredning

Samnyttjande av förvaltningens lokaler för övriga förvaltningar

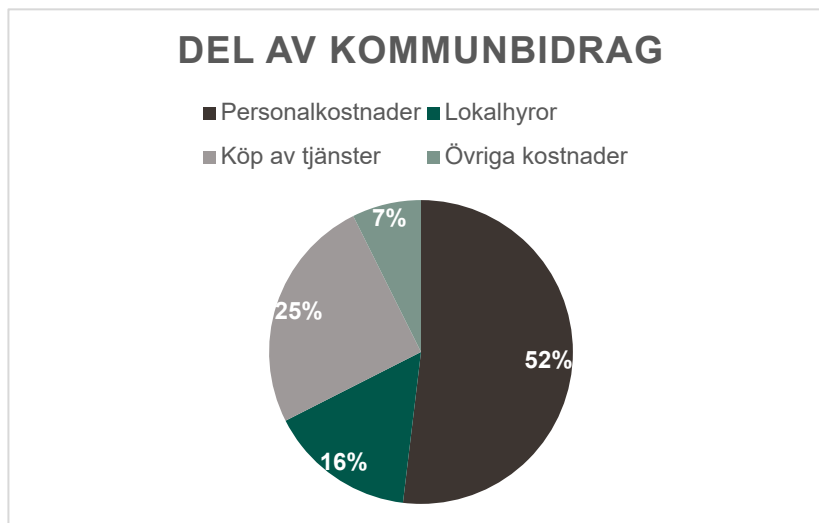
Kultur- och utbildningsförvaltningen ser en möjlighet att övriga förvaltningar i kommunen kan nyttja förvaltningens lokaler för möten i högre utsträckning

Ökad samverkan med andra förvaltningar gällande yrkesgrupper - Attraktiv arbetsgivare

Inom vissa nämnder finns liknande administrativa yrkesgrupper som vid eventuell samverkan kan skapa en ökad kvalitet och professionalisering samt minska sårbarheten i utförandet. Det finns också yrkesgrupper som är få till antalet i respektive förvaltning med samma uppdrag som kan samordnas för att nå längre i en attraktiv arbetsgivare samt minska sårbarheten.

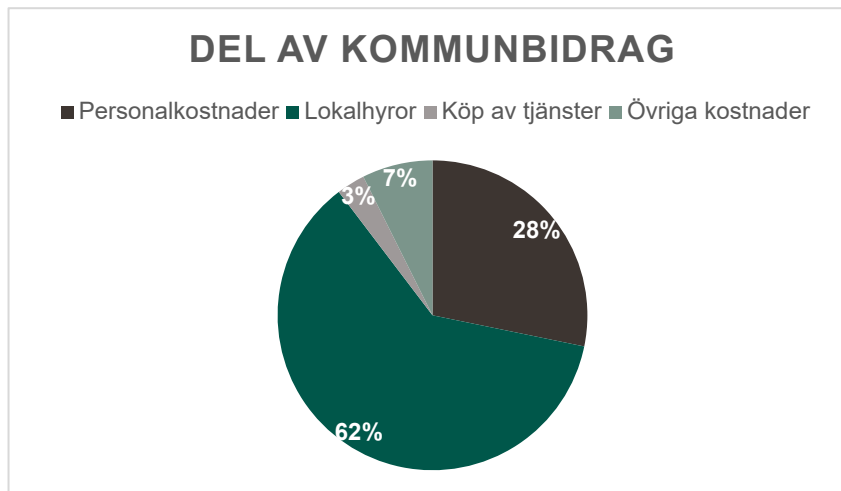
Översyn lokalkostnader med fokus på nämndens specialobjekt

Kultur- och utbildningsförvaltningen har i förhållande till total nettokostnad en stor andel lokalkostnad. Det innebär att ur ett längre perspektiv att lokalförsörjningen är avgörande för en effektiv verksamhet. Vid förvaltningens översyn av samtliga nämnders budgetar går det att utläsa att kultur- och utbildningsnämnden har den största andelen lokalkostnader jämfört med övriga nämnder.

För kultur- och utbildningsförvaltningen finns vissa verksamhetsunika lokalkostnadsobjekt som Nollhaga Parkbad och den nya ishallen som byggs vilka tillsammans kommer kosta närmare 35 mkr. Här behövs ett nära samarbete med Alingsåshem för att långsiktigt säkra en trygg gränsdragning avseende kostnader mellan Alingsåshem och kultur- och utbildningsförvaltningen. Det är också för förvaltningens egna del viktigt att synliggöra samtliga driftskostnader utöver hyra för att säkra att inte verksamhet urholkas i samband med att ny ishall sätts i drift. Det kommer finnas många önskemål och ambitioner kopplat

till ny ishall och här behövs varje förslag och tanke genomarbetas noggrant för god kostnadskontroll.

Objektet Nolhaga Parkbad har ett längre lokalkontrakt, vilket är gynnsamt och förhoppningen från förvaltningens sida är att rådande kontrakt gäller framåt utan kostnadsökningar för exempelvis mediakostnader.

Effekterna av höga inflationsnivåer senaste åren kommer påverka förvaltningen över lång tid och de höjda hyrorna har slagit oproportionerligt stort mot verksamheter inom kultur- och utbildningsnämnden. Detta främst då personalkostnader är en förhållandevis liten del av de totala kostnaderna inom fritidsverksamheten.

I övrigt är Alströmergymnasiet den lokal med högst hyra och det ska snart ske en större omräkning av hyran gällande detta objekt. Vid en eventuell hyressänkning skulle mer medel kunna fördelas mot kärnverksamhet. Vid en eventuell hyreshöjning efter omräkning skulle detta behöva adresseras i kommande års genomlysning för nämnden. Förvaltningen har arbetat aktivt med att anpassa nuvarande elevmiljöer på Alströmergymnasiet för att kunna nyttja nuvarande lokaler på ett så effektivt sätt som möjligt. Detta har bland annat skett genom investeringar såsom flytt av väggar för skapande av nya klassrum vilket i många fall finansierats via driftredovisning, vilket också har bromsat hyresökning på sikt. Att anpassa och bygga in sig i nuvarande lokaler har varit ett framgångsrikt arbetssätt de senaste åren och medfört betydande vinster för kärnverksamheten. Kultur- och utbildningsförvaltningen har intensifierat ett mer ändamålsenligt samnyttjande av de egna lokalerna och påbörjat dialog med andra aktörer såväl externa som interna för att ytterligare samnyttja nämndens lokaler.